

Ukandamizaji: Asili na Kuzaliwa kwa Musa

MCHANA WA SABATO

Soma kwa ajili ya Utafiti wa Wiki Hii: Kutoka. 1:1-22; Mwa.37:26-

28; Mwa. 39:2, 21; Matendo 7: 6; Gal. 3:16,17; Kutoka.2: 1-25.

Maandishi ya Kumbukumbu: "Wana wa Israeli waliugua kwa sababu ya utumwa,wakapiga kelele; na kilio chao kilimjia Mungu kwa sababu ya utumwa. Mungu akasikia kuugua kwao, Mungu akakumbuka agano lake na Ibrahimu, na Isaka, na Yakobo. Mungu akawatazama wana wa Israeli, naye Mungu akawatambua" (Kutoka 2: 23-25, NKJV).

Kitabu cha Kutoka kinasikika na akaunti za waliokandamizwa,waliotengwa,wanaoteswa, walionyonywa, na waliodhalilishwa. Kwa hivyo,watu leo wanaohisi kutelekezwa, kusahaulika, na kufanywa watumwa wanaweza kupata matumaini,kwa sababu Mungu yule yule aliyewaokoa Waebrania anaweza kuwaokoa pia.

Kitabu cha Kutoka kinazungumza juu ya vita vilivyopo vya maisha na dhuluma na majaribu ambayo ni sehemu ya maisha haya. Kila mtu anaweza kutiwa moyo na hadithi za uingiliaji kati wa Mungu kwa niaba ya watu Wake wanaoteseka. Mungu husikia kilio cha waliokandamizwa, anaona mapambano yao, anaona machozi yao, na, katika uchungu wao,anakuja kusaidia.

Mungu anachukua hatua ya kuwaokoa wale wanaomwamini. Tunahitaji tu kukubali tu, kwa imani, kile anachotupatia. Hii ndio sababu kitabu cha Kutoka kinapaswa kusomwa, kwani kinaashiria kile Yesu ametufanyia sisi sote. Ni kitabu kuhusu ukombozi, ukombozi, na wokovu wa mwisho-ambayo yote ni yetu,kwa imani, katika Kristo Yesu na kile alichotupatia.

Katikati ya misukosuko na giza, ikiwa macho yetu yamemtazama Mungu,tunaweza kutambua uwepo wake, utunzaji, na usaidizi Wake anapotuongoza kwenye Nchi ya Ahadi.

* Jifunze somo la wiki hii ili kujiandaa kwa Sabato,Julai 5.

Watu wa Mungu huko Misri

Kitabu cha Kutoka kinaitwa kwa Kiebrania shemot, kihalisi "majina" kwa Kiingereza, kulingana na maneno ya ufunguzi wa hati hiyo ya kale. Na haya ndio majina" ndivyo inavyoanza. Majina ya familia ya baba Yakobo yameorodheshwa mwanzoni.

Soma Kutoka 1:1-7. Ni ukweli gani muhimu unaopatikana hapa?

Kitabu cha Kutoka kinaanza na ukumbusho wa baraka za Mungu. Wakati baba Yakobo na familia yake walipokaa Misri, walikuwa watu 70 tu (Mwa. 46:27, Kutoka 1: 5); lakini Waisraeli "walizaa na kuongezeka kwa wingi, wakaongezeka na kuongezeka na kuwa na nguvu sana; na nchi ikajaa wao" (Kutoka. 1:7, NKJV). Kufikia wakati wa Kutoka, hata hivyo, walihesabu "wanaume kama laki sita kwa miguu, kando na watoto" (Kutoka. 12:37, NKJV).

Soma Kutoka 1:8-11. Je, hali ya Waisraeli ilikuwaje wakati wa Kutoka?

Maandishi ya Biblia yanachora hadithi ya wana wa Israeli huko Misri kwa rangi nyeusi. Kitabu cha Kutoka kinaanza na utumwa wao na wasimamizi wa kazi wa Misri na kazi ya ukandamizaji ambayo waliwawekea Waebrania. Kitabu cha Kutoka kinaisha, hata hivyo, na uwepo wa amani na faraja wa Mungu katika hema ya mahuo, katikati ya kambi ya Waisraeli (ona Kutoka 40). Kati ya nguzo hizi mbili tofauti, ushindi wa Mungu unaelezewa. Kwa Bwana kuwakomboa watu wake kutoka utumwani, kwa kufungua Bahari ya Shamu, na kwa kushinda jeshi lenye nguvu zaidi la wakati huo, ushindi wa kushangaza wa Mungu juu ya nguvu za uovu unafunuliwa.

Hadithi inasisitiza kwa kushangaza kwamba kadiri wakandamizaji "walivyowatesa [Waisraeli], ndivyo walivyozidi kuongezeka na kukua" (Kutoka. 1:12, NKJV). Hiyo ni, bila kujali hila za kibinadamu, Mungu bado ni mtawala na atawaokoa watu wake, hata kama hali zinaonekana kutokuwa na tumaini, angalau kutoka kwa mtazamo wa kibinadamu.

Mfalme mpya aliibuka ambaye hakumjua Yusufu. Akaunti hii ina nini tuambie kuhusu jinsi hatupaswi kamwe kuchukua hali, hasa nzuri, kwa urahisi?

Asili ya Kihistoria

Wakati familia ya Yakobo ilipofika Misri baada ya kupata njaa huko Kanaani (Mwanzo 46), mfalme wa Misri alikuwa rafiki kwa Waebrania kwa sababu ya Yusufu na yote aliyokuwa amewafanyia Wamisri.

"Farao akamwambia Yusufu, Tazama, nimekuweka juu ya nchi yote ya Misri." Kisha Farao akachukua pete yake ya saini mkononi mwake na kuiweka mkononi mwa Yusufu; naye akamvika mavazi ya kitani kizuri na kumtia mnyororo wa dhahabu shingoni mwake. Na akamfanya apande gari la pili alilokuwa nalo; na wakapiga kelele mbele yake, 'Piga goti!' Basi akamweka juu ya nchi yote ya Misri" (Mwa. 41: 41-43, NKJV).

Ni nini kilikuwa ufunguo wa mafanikio ya ajabu ya Yusufu huko Misri baada ya mwanzo mbaya kama huo? (Soma Mwa. 37:26-28 na Mwa. 39:2,21.)

Historia inayokubalika zaidi ya hadithi ya Yusufu ni yafuatayo: mtawala mpya, katika Kutoka 1: 8 (ESV), "ambaye hakumjua Yusufu," ni Ahmose (1580-1546 KK). Baadaye alikuja Amenhotep I (1553-1532 KK), mtawala ambaye aliwahofu Waisraeli na kuwakandamiza. Baadaye Thutmose I (1532-1514 KK) alitoa amri ya kifo kwa watoto wote wa kiume wa Kiebrania. Binti yake Hatshepsut (1504-1482 KK) alikuwa binti wa kifalme aliyemchukua Musa kuwa mtoto wake. Farao Thutmose III (1504-1450 KK), ambaye kwa muda alikuwa mshirika na Hatshepsut, alikuwa farao wa Kutoka.

Kutoka kulitokea, kulingana na mahesabu bora zaidi, mnamo Machi 1450 KK (ona William H. Shea, "Kutoka, Tarehe ya," The International Standard Bible Encyclopedia, iliyohaririwa na Geoffrey W. Bromiley et al., vol. 2 [Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans, 1982], pp. 230-238). Ili kuelewa wakati wa Kutoka, jifunze maandiko yafuatayo ya Biblia: Mwa. 15: 13-16; Kutoka. 12:40,41; Waamuzi 11:26; na 1 Wafalme 6: 1 (ona pia Matendo 7: 6; Gal. 3: 16,17).

Sura ya kwanza ya Kutoka inahusu kipindi kirefu-kutoka wakati wa Yusufu, wakati baba yake, Yakobo, na familia nzima walipoingia Misri, hadi amri ya kifo cha Farao. Ingawa kuna mjadala fulani juu ya idadi kamili ya miaka, kilicho muhimu ni kwamba, hata watu wake wakiwa watumwa katika nchi ya kigeni, Bwana hakuwasahau.

Hiyo ni, ingawa maelezo mengi juu ya Waebrania huko Misri wakati huo yanabaki kuwa yamefichwa, angalau kwa sasa (ona 1 Kor: 13:12), ufunuo wa tabia ya Mungu bado unang'aa kupitia kurasa za kitabu hiki, kama inavyofanya kupitia Maandiko. Tunaweza kujua kwamba haijalishi mambo yanaonekana kuwa mabaya kiasi gani, Mungu yupo kila wakati, na tunaweza kumwamini katika hali yoyote mbaya tunayojikuta.

Wakunga wa Kiebrania

Mtu hawezi kuelewa kitabu cha Kutoka bila kudhani mafundisho ya Mwanzo. Wayahudi walihamia Misri, na, baada ya wakati wa ustawi mkubwa na amani, walikuwa watumwa.

Lakini Mungu hakuwaacha watu wake kwa shida zao, ingawa wakati mwingine inaweza kuonekana hivyo. Bila shaka wengi wa watu wa Kiebrania walikata tamaa ya shida yao. Hata hivyo, wakati wa dhiki, Mungu huja kusaidia kwa mkono wake wenye nguvu. Bwana wetu anawahimiza wafuasi wake: "Niiti siku ya dhiki, nami nitakuokoa, nawe utanitukuza" (Zab. 50:15, NKJV).

Soma Kutoka 1:9-21. Wakunga waaminifu walichukua jukumu gani muhimu, na kwa nini wanakumbukwa katika historia?

Hakuna farao aliye na jina katika kitabu cha Kutoka. Wanabeba jina la "Farao" tu, ambalo linamaanisha "mfalme." Wamisri waliamini kwamba farao alikuwa mungu duniani, mwana wa mungu Ra (au Osiris au Horus). Ra alichukuliwa kuwa mungu wa juu zaidi wa Misri, mungu wa jua mwenyewe.

Walakini licha ya nguvu zake zote, "mungu" huyu hakuweza kuwalazimisha wakunga kwenda kinyume na imani zao. Kwa kweli, tofauti na farao asiye na jina, wakunga wawili wanaitwa, Shifra na Pua (Kutoka. 1:15); wanaheshimiwa sana kwa sababu walimwogopa Bwana. Amri mbaya ya Farao haikuwa na athari kwao kwa sababu walimheshimu Mungu kuliko amri za mtawala wa kidunia (ona pia Matendo 5:29). Hivyo, Mungu aliwabariki kwa familia zao kubwa. Ni ushuhuda wenye nguvu kama nini kwa uaminifu. Wanawake hawa, bila kujali jinsi walivyojua kidogo juu ya theolojia, hawakujua tu kile kilicho sawa lakini walichagua kufanya kilicho sawa.

Farao alipoona kwamba njama yake imeshindwa, aliwaamuru Wamisri wawaue watoto wote wa kiume waliozaliwa na Waebrania. Walipaswa kuwatupa kwenye Mto Nile, pengine kama sadaka kwa mwenye furaha, mungu wa Mto Nile, na pia mungu wa uzazi. (Hii ni mara ya kwanza kurekodiwa kwa Wayahudi kuuawa kwa sababu tu ni Wayahudi.) Lengo la amri ya kifo lilikuwa kuwatiisha Waebrania, kuwaangamiza wazao wote wa kiume, na kuwaingiza wanawake katika taifa la Misri, na hivyo kumaliza tishio ambalo Farao aliamini Waebrania walileta kwa taifa lake.

Wakunga hawakujua tu ni hatua gani sahihi ilikuwa kuchukua, lakini waliichukua. Ni ujumbe gani dhahiri hapa kwetu?

Musa alizaliwa

Soma Kutoka 2:1-10. Je, majaliwa na ulinzi wa Mungu ulikuwa na jukumu gani katika hadithi ya kuzaliwa kwa Musa?

Historia ya kuzaliwa na maisha ya Musa ni ya kulisimua kwa sababu aliishi wakati wa nasaba maarufu ya kumi na nane ya Misri. Mfalme mmoja wakati wa nasaba hii-Thutmose III, anayeitwa "Napoleon wa Misri"-anachukuliwa kuwa mmoja wa mafarao maarufu wa Misri ya kale.

Ingawa chini ya hukumu ya kifo wakati wa kuzaliwa (ona Kutoka. 1:22), Musa alizaliwa kama mwana "maalum" (NLT; Tob ya Kiebrania, lit. "nzuri"; Kutoka. 2:2). Neno la Kiebrania linaelezea zaidi ya uzuri wa nje. Neno hili linatumika, kwa mfano, katika kuashiria kazi ya Mungu wakati wa wiki ya Uumbaji, alipotangaza kila kitu kilikuwa "kizuri," hata "kizuri sana" (Mwa. 1:4,10,31).

Kama kiumbe kipya, mtoto huyu "mzuri", kulingana na mpango wa Mungu, atakuwa mtu mzima ambaye atawaongoza Waebrania kutoka utumwani wao. Wakati wa kuzaliwa kwa mtoto huyu, haswa chini ya hali mbaya kama hizo, ni nani angeweza kufikiria maisha yake ya baadaye? Hata hivyo, Mungu atatimiza maneno Yake kwa Ibrahimu, Isaka, na Yakobo. Alipangira nao kwamba atawapa wazao wao Nchi ya Ahadi (Kutoka. 2:24, 25). Na, ndio, Angetumia mtoto huyu mchanga, miongo kadhaa baadaye, kufanya hivyo.

Hadi wakati huo, binti wa kifalme wa Misri Hatshepsut alimchukua Musa kama mtoto wake. Jina alilopewa Musa lina asili ya Misri, ikimaanisha "mwana wa" au "aliyezaliwa na," kama inavyoonyeshwa katika majina ya Ah-mose ("mwana wa Akh") au Thut-mose ("mwana wa Thoth"). Jina lake, kwa hivyo, limetafsiriwa kwa Kiebrania kama Mosheh, yaani "kutolewa." Maisha yake yaliokolewa kimiujiza wakati "alitolewa" kutoka mtoni.

Tunajua mambo machache tu kuhusu maisha yake ya mapema. Baada ya kuokolewa kimiujiza na kupitishwa na Hatshepsut, Musa aliishi kwa miaka yake 12 ya kwanza na familia yake ya asili (Kutoka. 2: 7-9; Ellen G.G. White, Patriarchs and Prophets, uk. 244). Musa kisha alipokea elimu bora zaidi ya Misri, yote ili kumtayarisha kuwa farao ajaye wa Misri (Wazee na Manabii, uk. 245). Inafurahisha sana kwamba, hatimaye, elimu hii nyingi haingekuwa na maana kwa, au hata kufanya kazi dhidi ya, kile kilichokuwa muhimu sana: ujuzi wa Mungu na ukweli wake.

Unajifunza kiasi gani ambacho hatimaye hakina maana kwa kile ambacho ni muhimu sana?

Mabadiliko ya Mipango

Soma Kutoka 2: 11-25. Ni matukio gani yalitokea haraka kubadilisha mwelekeo mzima wa maisha ya Musa? Ni masomo gani tunaweza kujifunza kutoka kwa hadithi hii?

Musa angefanya nini? Je, angeshindwa na mvuto wa Misri na raha za mahakama, au angevumilia ugumu pamoja na watu wake waliopigwa vita? Matukio hivi karibuni yalimlazimisha uamuzi.

"Farao aliposikia jambo hili, alitaka kumuua Musa. Lakini Musa akakimbia kutoka kwa uso wa Farao, akakaa katika nchi ya Midiani; na akaketi karibu na kisima? (Kutoka. 2:15,NKJV).

Baada ya mauaji hayo, Musa hakuwa na chaguo, angalau hadi kubaki Misri. Kwa hivyo, mipango yoyote iliyokuwepo kwa yeye kupanda kwenye kiti cha enzi cha Misri na kuwa "mungu," mipango hiyo ilimalizika haraka. Badala ya kuwa mungu wa uwongo, Musa angemtumikia Mungu wa kweli badala yake. Bila shaka, wakati alipokimbia, Musa hakujua ni nini wakati ujao ulimshikilia.

"Jambo lote [la Musa kumuua Mmisri] lilijulikana haraka kwa Wamisri, na, likiwa limetiwa chumvi sana, hivi karibuni lilifika masikioni mwa Farao. Iliwakilishwa kwa mfalme kwamba kitendo hiki kilimaanisha mengi; kwamba Musa alipanga kuwaongoza watu wake dhidi ya Wamisri, kupindua serikali, na kujiketi kwenye kiti cha enzi; na kwamba hakuwezi kuwa na usalama kwa ufalme wakati alikuwa akiishi. Mara moja iliamuliwa na mfalme kwamba anapaswa kufa; lakini, kwa kufahamu hatari yake, yeye [Musa] alitoroka na kukimbia kuelekea Uarabuni." -Ellen G. White, Wazee na Manabii, uk.247.

Musa aliishi miaka 120 (Kumbukumbu la Torati 34: 7), na maisha yake yanaweza kugawanywa katika sehemu tatu za miaka 40 kila moja. Miaka 40 ya kwanza ilikuwa Misri, nyingi zikiwa katika jumba la kifalme. Miaka 40 ya pili alikaa katika nyumba ya Yethro katika eneo la Midiani.

Ni miaka 40 iliyopita, hata hivyo, ambayo inachukua sehemu kubwa ya vitabu vitano vya kwanza vya Musa (na robo hii), na vinasimulia hadithi ya wito wa mapema wa Israeli kushuhudia kwa ulimwengu uliozama katika ibada ya sanamu, ikifunua asili na tabia ya Mungu wa kweli (ona Kumbukumbu la Torati 4: 6-8).

Je, ilikuwa ni mpango wa Mungu kwamba Musa amuue Mmisri? Ikiwa sivyo, hadithi hii inatufundisha nini kuhusu jinsi Mungu anavyoweza kutawala katika hali yoyote na kuitumia kwa madhumuni yake mwenyewe? Warumi 8:28 inatusaidiaje kuelewa ukweli huu muhimu?

Mawazo Zaidi: Soma Ellen G. White,"Musa,"pp.241-251, katika Wazee na Manabii, ambayo itakupa ufahamu muhimu katika sehemu iliyosomwa ya maandishi ya Biblia kwa wiki hii.

Maandishi ya Biblia yanasema kwamba "wakunga walimcha Mungu, wala hawakutenda kama mfalme wa Misri alivyowaamuru, lakini waliwaokoa watoto wa kiume wakiwa hai" (Kutoka. 1:17, NKJV). Ellen G. White anatoa maoni kwa usahihi juu ya uaminifu wa wakunga na tumaini la Kimasihi:"Maagizo yalitolewa kwa wanawake ambao ajira yao iliwapa fursa ya kutekeleza amri, kuwaangamiza watoto wa kiume wa Kiebrania wakati wa kuzaliwa kwao. Shetani alikuwa mhamasishaji katika suala hili. Alijua kwamba mkombozi angeinuliwa kati ya Waisraeli; na kwa kumwongoza mfalme kuwaangamiza watoto wao alitumaini kushinda kusudi la kimungu. Lakini wanawake walimwogopa Mungu, na hawakuthubutu kutekeleza agizo hilo la kikatili. Bwana aliidhinisha mwendo wao, na akawafanikiwa." -Wazee na Manabii,uk.242.

Habari njema katika haya yote ni kwamba, licha ya mipango ya Shetani, Mungu alitawala, na alitumia watu waaminifu kumzuia adui. Tunaishi katika eneo la adui yetu, ambaye Yesu alimwita "mkuu" au "mtawala wa ulimwengu huu" (Efe. 2: 2, NKJV; Yohana 14:30). Shetani alinyakua nafasi hii kutoka kwa Adamu, lakini Yesu Kristo alimshinda katika maisha yake na kupitia kifo chake msalabani (Mt. 4: 1-11, Yohana 19:30, Ebr. 2:14). Ingawa Shetani bado yuko hai na anafanya kazi, kama ilivyofunuliwa katika jaribio lake la kuwaua watoto hao, utekelezaji wake mwenyewe ni hakika (Yohana 12:31; Yohana 16:11; Ufu.20:9,10,14). Habari njema ni kwamba shida za maisha zinaweza kushinda kwa neema ya Mungu (Flp. 4:13). Neema hiyo ndio tumaini letu pekee.

Maswali ya Majadiliano:

1 Kwa nini Mungu aliwaruhusu Waebrania kuishi Misri na kukandamizwa? Kwa nini ilichukua muda mrefu kwa Mungu kuingilia kati kwa niaba yao? Kumbuka, pia, kwamba kila mtu aliteseka kwa muda mrefu tu kama mtu huyo aliishi. Hiyo ni, wakati wa mateso kwa taifa ulikuwa mrefu,lakini kila mtu aliteseka kwa muda mrefu tu kama mtu huyo mmoja aliishi. Kwa nini kufanya tofauti hiyo ni muhimu katika kutafuta kuelewa mateso ya wanadamu kwa ujumla?

(2) Zingatia zaidi maswali kuhusu jinsi Mungu alivyoweza kutumia kitendo kikali cha Musa cha kumuua Mmisri. Tuseme hakuwa amefanya hivyo? Je, hiyo ingemaanisha Waebrania wasingetoroka hata kutoka Misri? Eleza hoja yako.

Hakuna Panya kwa chakula cha mchana

Imeandikwa na ANDREW
MCCHESENEY

Peter Siamikobo alifurahia kuchimba panya katika kijiji cha milimani nchini Zambia. Mvulana huyo na familia yake walikula panya na uji wa unga wa mahindi wakati wa chakula. Pia walifurahia kula nguruwe na samaki wa Bubble. Nyama ya nguruwe ilikuwa mezani kila wakati wakati wa Krismasi. Samaki wa Bubble walikuwa maarufu kwa nyama yake isiyo na mfupa.

Kwa hivyo, ilimshangaza Peter alipojua kwamba Biblia ilikataza nyama anayopenda.

Alisikia juu ya chakula chafu kwa mara ya kwanza aliposafiri karibu maili 20 kutoka mji wake kumtembelea ndugu ambaye alikuwa akifanya kazi katika shamba lililoendeshwa na wamishonari wa Waadventista Wasabato kutoka Merika. Alikaa kwa ibada ya Sabato, na mhubiri alizungumza juu ya wanyama safi na najisi wa Mambo ya Walawi 11. Peter alitambua kwamba yeye na familia yake walikuwa wakifuata mpango wa chakula ambao haulingani na mafundisho ya Biblia.

Baada ya muda, wamishonari walianza kufanya ibada katika shule ya msingi ya Petro mchana wa Sabato. Peter alihudhuria mikutano, ingawa alilazimika kutembea maili mbili kufika shuleni.

Wazazi wake, hata hivyo, walimkatisha tamaa kwenda na kumkumbusha kwamba alikuwa amebatizwa akiwa mtoto. Baba hata alimwamuru afanye kazi kwenye shamba la familia siku za Jumamosi. Petro hakujua chochote kuhusu utunzaji wa Sabato, na alifanya kazi yake haraka asubuhi kwa hivyo akaenda kwenye mkutano wa alasiri.

Katika shule ya upili, Peter alipata marafiki wapya kutoka kwa familia za Waadventito. Alisoma Biblia pamoja nao na akatoa moyo wake kwa Yesu katika ubatizo kwa kuzamishwa. Aliacha kula panya, nyama ya nguruwe, na samaki wa Bubble.

Baada ya muda, wazazi wake walikua wanathamini Sabato ya siku ya saba. Walielewa kwa nini hakula nyama chafu. Kila Sabato aliyokuwa nyumbani, walimtia moyo asichelewe kwa Shule ya Sabato.

Leo, kuna kanisa la Waadventista katika mji wa Peter. Kupitia ushawishi wa Waadventista, watu wengi wa miji wameacha kula chakula kisicho najisi.

Petro anashukuru kwamba alijifunza akiwa mvulana kuhusu umuhimu wa kuishi kwa afya na kumtukuza Mungu kwa lishe yake. Baada ya yote, 1 Wakorintho 10:31 inasema, "Kwa hiyo, mkikula au mnywa, au mtafanya chochote, fanyeni yote kwa utukufu wa Mungu" (NKJV).

"Asante Yesu kwa kuniokoa kutoka kwa chakula kichafu," alisema Peter, mzee wa kanisa na mkuu wa Idara ya Sayansi ya Jamii katika Shule ya Sekondari ya Rusangu, shule ya upili ya Waadventista Wasabato, nchini Zambia.

Omba injili itangazwe nchini Zambia na nchi nyingine katika Kitengo cha Kusini mwa Afrika-Bahari ya Hindi, mpokeaji wa Sadaka ya Sabato ya Kumi na Tatu ya robo hii.